

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи
 М.Є.Жидко
(підпис) (ініціали та прізвище)

«31» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Вікова психологія
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологія
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

Робоча програма вікова психологія

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 053 Психологія

освітньою програмою Психологія

«30» серпня 2021 р., – 14 с.

Розробник Долгополова О.В., доц. каф. 704, к.психол. н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри психології

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ю. І. Гулий

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5 кредитів	Галузь знань <u>05 «Соціальні та поведінкові науки»</u> (шифр і назва) Спеціальність: <u>053«Психологія»</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Психологія</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл дисциплін природничо-наукової (фундаментальної) підготовки
Модулів – 1		Навчальний рік
Змістових модулів – 3		2021/2022
Загальна кількість годин – 135		Семестр
		3-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5; самостійної роботи студента – 5.		32 год.
		Практичні, семінарські
		32 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
	71 год.	
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 64/71

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення. Метою викладання навчальної дисципліни «Вікова психологія» є формування компетенцій, що забезпечують засвоєння теоретичних основ закономірностей онтогенезу психічних процесів і властивостей особистості в їхньому взаємозв'язку з особистістю людини в умовах навчання і виховання на кожній стадії його психічного розвитку, вивчення індивідуальних відмінностей між людьми на кожній стадії психічного

розвитку. Надання знань щодо властивостей бакалаврів визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технологій.

Завдання:

Основні завдання вивчення дисципліни пов'язані з формуванням наступних загальних та професійних компетенцій:

1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
2. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) стосовно розвитку людини.
4. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій психологічного дослідження та технологій.
6. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо системи професійного відбору кандидатів.
7. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
8. Здатність до розуміння природи поведінки особистості, її діяльності та вчинків.
9. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, а саме інформацію про різні авторські концепції розвитку людини.
10. Здатність до критичного аналізу різних теорій розвитку.

Результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

А. Знання.

1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи щодо їх розв'язання.
2. Знати та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, а саме при використанні психодіагностичного інструментарію, формулюванні висновків та рекомендацій.

Б. Уміння:

1. Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті вивчення дисципліни.

2. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника професійних завдань.

3. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

В. Комунікація:

1. Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості.

Г. Автономія та відповідальність:

1. Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами « Загальна психологія», «Педагогічна психологія», «Історія психології », «Психологія особистості » ,«Соціальна психологія», «Психодіагностика».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Предмет і завдання курсу.

Змістовий модуль 1. Історія розвитку та сучасний стан вікової психології.

Тема 1. Предмет і завдання курсу. Предмет психології розвитку людини. Поняття суб'єктивної реальності. Закони і норми розвитку суб'єктивності в онтогенезі як предмет психології розвитку людини. Погляд на розвиток людини як на "природний" і "штучний" процес. Місце і значення психологічного знання про людину і його розвиток у педагогічній діяльності. Основні задачі і структура вікової психології.

Тема 2.Психологічне поняття віку і проблема періодизації психічного розвитку. Поняття психологічного віку. Вчення Л.С. Виготського про вік. Поняття вікових криз у різних теоретичних підходах. Уявлення про соціальну ситуацію розвитку. Основні підходи до періодизації психічного розвитку. Критерії періодизації.

Тема 3. Історія та сучасний стан закордонної психології розвитку. Становлення зарубіжної вікової психології. Вплив еволюційних ідей на становлення дитячої психології. Щоденники спостережень за розвитком дітей - початок дитячої психології (І. Тен, Ч. Дарвін, В. Прейер). Потреби педагогічної практики і психологія розвитку. Створення психологічних лабораторій при школах. Психологічні суспільства по вивченню дітей. Внесок А. Бине, Ст.

Холу, Е. Клапареда, Дж. Селли в розвиток дитячої психології. Натуралістичні концепції онтогенезу людської психології. Теорія рекапітуляції як перша теоретична концепція в дитячій психології. Уявлення про психічний розвиток людини Ст. Холу, Дж. Болдуїна, К. Гросса. Нормативний підхід до психічного розвитку А. Гезелла. Теорія трьох ступіней дитячого розвитку К. Бюлера. Теорія конвергенції двох факторів В. Штерна в поясненні розвитку дитини. Психологічна обмеженість двофакторних теорій дитячого розвитку. Соціологічний (культурологічний) підхід до онтогенезу психології людини. Соціум як пояснювальний принцип у французькій соціологічній школі (Е. Дюркгейм, П. Жані й інші). Французька генетична психологія (А. Валлон, Р. Заззо). Американська школа культурної антропології Ф. Боас. Кроскультурні дослідження закономірностей розвитку і виховання дітей М. Мід. Міжкультурні дослідження пізнавального розвитку дітей Дж. Брунера. Психоаналітичні теорії дитячого розвитку. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона. Теорія соціального навчання в сучасній американській психології (Р. Сирс, Дж. Доллард, Дж. Роггер, А. Бандура, Ю. Бронфенбреннер та ін.). Женевська школа генетичної психології Ж. Піаже. Гуманістична психологія та її можливості в поясненні процесів психічного розвитку людини.

Тема 4. Історія та сучасний стан вітчизняної вікової психології. Дореволюційний період розвитку вікової психології в Росії. Становлення російської вікової психології (середина 1950-х - початок 1970-х рр. XIX в.). Вплив суспільних умов життя Росії д/п XIX ст. на зародження та становлення дитячої психології. Гуманістична спрямованість робіт перших вітчизняних дитячих психологів. Марксистський період розвитку вітчизняної вікової психології. Перебудова психології розвитку на ідеології марксизму (1918-1936 рр.). Боротьба матеріалістичної й ідеалістичної ліній у вітчизняній психології (К. М. Корнілов - Г. І. Челпанов). Природничонаукова орієнтація радянської психології розвитку. Уявлення про суспільно-історичну природу розвитку людини в матеріалістичній психології. Основні досягнення російської дитячої психології в 1920-1930 рр. Внесок у психологію розвитку людини М. Я. Басова, П. П. Блонського, Л. С. Виготського, О. Р. Лурія, О. О. Смирнова, І. А. Соколянського, С. Л. Рубінштейна. Основні напрямки розвитку вітчизняної вікової психології в період з 1936 по 1960 рр. Павловський період у психології розвитку (1940-1960 рр.). Проблеми психічного розвитку людини в працях С. Л. Рубінштейна, Г. С. Костюка, О. М. Леонтьєва, Б. Г. Ананьєва, О. В. Запорожця, А. О. Люблинської, Н. О. Менчинської та інших. Теоретико-експериментальні дослідження проблем розвиваючого навчання Л. В. Занкова, В. В. Давидова, . Б. Ельконіна.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика від народження дитини до молодшого шкільного віку.

Тема 1. Психологічна характеристика немовляти. Феноменологія родової кризи. Народження дитини - перехід до нового типу розвитку. Нормальне розв'язання кризи народження. Розвиток дитини в перші тижні

життя. Криза новонародженості. Дитина і дорослий як партнери по емоційно насиченій співпраці. Первинні форми свідомості немовляти. Криза дитинства. Нормальне розв'язання кризи дитинства.

Тема 2. Психологічна характеристика раннього віку. Раннє дитинство. Типовий портрет дитини раннього віку. Мовний розвиток дитини. Криза раннього дитинства. Нормальне розв'язання кризи раннього дитинства. Самозвеличення і самостійність в ранньому дитинстві.

Тема 3. Психологічна характеристика дошкільного віку. Дошкільне дитинство. Віковий портрет дошкільника. Передумови і умови розвитку в дошкільному дитинстві. Сюжетно-рольова гра як основна форма дитячої самодіяльності. Структура ігрової діяльності й її значення для психічного розвитку дошкільника. Інші види діяльності і їх роль в суб'єктизації розвитку дошкільника.

Спілкування дитини і дорослого. Дитячі співтовариства і міжособистісні відносини у дошкільників. Індивідуальна суб'єктивність дошкільника. Рефлексія діяльнісного досвіду і розвиток свідомості дошкільника. Виникнення самосвідомості дитини і становлення порівняльної рефлексії. Самооцінка у дошкільника.

Тема 4. Психологічна характеристика молодшого шкільного віку. Криза дитинства. Криза 6-7 років; його феноменологія і причини. Розпад колишніх і становлення нових форм дії. Криза дитинства - вступ до відповідального соціального життя. Зародження персональності, «Я» дитини, тип його самозвеличання.

Форми спілкування дитини з дорослими і однолітками. Формування дружніх компаній. Усвідомлення своєї невмілості і дитячості. Пошук суспільно значущої і оцінюваної діяльності. Нормальне розв'язання кризи дитинства - готовність дитини до шкільного навчання.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 3. Психологічна характеристика підліткового, юнацького, зрілого та похилого віку.

Тема 1. Психологічна характеристика підліткового віку. Криза отрочства. Феноменологія кризи отрочства. Руйнування звичних форм дитячо-дорослих відносин і встановлення нових форм взаємостосунків з дорослими і однолітками. Підліток і дорослі (вчителі, батьки, інші). Підліткові співтовариства. Ведуча діяльність - інтимно-особистісне спілкування (Ельконін). Полове дозрівання і проблеми міжособистісного спілкування. Навчання і спілкування в діяльності підлітків. Відчуття дорослості у підлітків. Потреба в самоствердженні і самостійності в підлітків.

Експериментування і становлення умілості у підлітків. Структура самосвідомості у підлітків. Самовиховання в підлітковому віці. Розвиток пізнавальної сфери у підлітків. Учбова діяльність підлітків в системі багатоманітних видів діяльності. Нормальне розв'язання кризи отрочства.

Тема 2. Психологічна характеристика юнацького віку. Віковий портрет хлопця (дівчини). Співпраця хлопців і дорослих. Співтовариства однолітків в юнацькому віці. Дружба, любов хлопців і дівчат. Закономірності розвитку в юнацькому віці. Становлення суб'єктності в юності. Юність як завершальна стадія ступеня персоналізації. Здатність до організації діяльності і самоорганізації в ній. Становлення світогляду. Розвиток моральної свідомості (концепція Л Колберга). Відношення до праці і вибір професії. Особове і професійне самовизначення в юності.

Тема 3. Психологічна характеристика зрілого віку. Криза юності. Феноменологія кризи юності. Молодість - період активного соціального, професійного і індивідуального розвитку. Криза молодості і його психологічна характеристика.

Дорослість. Вступ у шлюб. Проблеми молодої родини. Народження і виховання дітей. Молодість як період інтенсивного пізнавального розвитку. Завершення процесів індивідуалізації особистості в стадії дорослості. Половікова спільність (онуки, діти, однолітки) і соборність людини. Родові здібності й індивідуалізований рід. Відкриття еквівалентності людини і миру в кризі дорослості. Криза зрілості (55-65 років).

Тема 4. Психологічна характеристика старості. Віковий портрет старої людини. Закономірності розвитку людської суб'єктивності в старості. Два психологічних типи старості. Зміни в психології старих і людей похилого віку. Вихід на пенсію і припинення активної трудової діяльності в старості. Звуження простору міжособистісних відносин у старості. Спроби осмислення феномена смерті. Відхід з життя рідних і близьких людей.

Модульний контроль.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Предмет і завдання курсу. Історія розвитку та сучасний стан вікової психології.						
Тема 1. Предмет і завдання курсу	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Психологічне поняття віку і проблема періодизації психічного розвитку	11	4	3	-	-	8
Тема 3. Історія та сучасний стан закордонної психології розвитку	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Історія та сучасний стан вітчизняної вікової психології	12	2	2	-	-	6

Разом за змістовим модулем 1	37	10	6	-	-	22
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика від народження дитини до молодшого шкільного віку.						
Тема 1. Психологічна характеристика немовляти	12	3	4	-	-	8
Тема 2. Психологічна характеристика раннього віку	13	4	4	-	-	6
Тема 3. Психологічна характеристика дошкільного віку	12	4	4	-	-	6
Тема 4. Психологічна характеристика молодшого шкільного віку	14	4	4	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	52	14	16	-	-	28
Змістовий модуль 3. Психологічна характеристика підліткового, юнацького, зрілого та похилого віку.						
Тема 1. Психологічна характеристика підліткового віку	14	2	2	-	-	6
Тема 2. Психологічна характеристика юнацького віку	12	2	2	-	-	6
Тема 3. Психологічна характеристика зрілого віку	10	2	2	-	-	6
Тема 4. Психологічна характеристика старості.	10	2	2	-	-	7
Разом за змістовим модулем 3	46	14	16	-	-	21
Усього годин	135	32	32	-	-	71

5. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Предмет і завдання курсу	-
	Тема 2. Психологічне поняття віку і проблема періодизації психічного розвитку	2
	Тема 3. Історія та сучасний стан закордонної психології розвитку	2
	Тема 4. Історія та сучасний стан вітчизняної вікової психології	2
	Тема 5. Психологічна характеристика немовляти	4
	Тема 6. Психологічна характеристика раннього віку	4
	Тема 7. Психологічна характеристика дошкільного віку. Психологічна характеристика дошкільного віку. Використання методів проєктивної психології у	4

	віковій психології. Характеристика тестів і їхнє використання. Тести «Будинок. Дерево. Людина», «Кінетичний малюнок родини», «Неіснуюча тварина».	
	Тема 8. Психологічна характеристика молодшого шкільного віку. Дослідження готовності дитини до шкільного навчання. Тест Векслера. Дослідження тривожності дитини дошкільного і молодшого шкільного віку. Тест Р. Тэммл, М. Дорки, В. Амен. Тест шкільної тривожності Філліпса.	4
	Тема 9. Психологічна характеристика підліткового віку. Робота психолога з підлітками. Діагностика стану агресії в підлітків. Діагностика стану агресії в підлітків. Опитувальник Басса-Дарки.	2
	Тема 10. Психологічна характеристика юнацького віку. Робота психолога з представниками юнацького віку. Методика «Автопортрет».	2
	Тема 11. Психологічна характеристика зрілого віку	2
	Тема 12. Психологічна характеристика старості	4
	Разом	32

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання курсу.	-
2	Психологічне поняття віку і проблема періодизації психічного розвитку.	5
3	Історія та сучасний стан закордонної психології розвитку.	8
4	Історія та сучасний стан вітчизняної вікової психології.	8
5	Психологічна характеристика немовляти.	5
6	Психологічна характеристика раннього віку.	5
7	Психологічна характеристика дошкільного віку.	6
8	Психологічна характеристика молодшого шкільного віку.	8
9	Психологічна характеристика підліткового віку.	8

10	Психологічна характеристика юнацького віку.	6
11	Психологічна характеристика зрілого віку.	6
12	Психологічна характеристика старості.	6
	Разом	71

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

10. Методи навчання

Програмою передбачено наступні методи навчання:

Лекції - усний систематичний і послідовний виклад матеріалу, який спрямований на поглиблення теоретичних уявлень щодо закономірностей онтогенезу психічних процесів і особистості людини на кожній стадії її психічного розвитку, вивчення індивідуальних відмінностей між людьми на кожній стадії психічного розвитку. Тематика лекцій визначена робочою програмою.

Практичне заняття - це форма організації навчального процесу, яка спрямована на поглиблення науково-теоретичних знань та формування у студентів професійних умінь та практичних навичок роботи психолога із представниками різних вікових груп. Практичні заняття з курсу спрямовані на оволодіння студентами методами практичної роботи вікового психолога, формування вмінь проведення, обробки, якісного аналізу та інтерпретації результатів, отриманих за допомогою психодіагностичного інструментарію.

Самостійна робота передбачає підготовку студентів до практичних занять протягом семестру, виконання модульних та реферативних робіт, розв'язання практичних психологічних завдань у межах дисципліни «Вікова психологія», які повинні бути складені у визначений викладачем термін:

- психологічні завдання що виконуються письмово в робочому зошиті. Даний вид роботи спрямований на перевірку вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання конкретних ситуацій, що стосуються практичної роботи психолога із особами різного вікового діапазону.

- практична робота у межах вивчення дисципліни «Вікова психологія», яка спрямована на вивчення методів психологічної діагностики вікових психологічних особливостей;

- написання есе з тематики курсу, що являє собою прозовий твір невеликого об'єму і вільної композиції з метою вираження точки зору студента за темами курсу.

Консультація – форма індивідуальної роботи студента із викладачем, спрямована на вирішення труднощів, які виникли під час вивчення лекційного матеріалу та самостійної роботи, або за наявності бажання студента отримати більш поглиблене знання стосовно предмету навчальної дисципліни.

Контрольна робота – виконується письмово та уявляє собою відповідь на питання, які стосуються тем, що розглядалися у відповідному змістовому модулю.

11. Методи контролю

Поточний контроль являє собою оцінювання самостійної роботи студента у формі: виконаного та своєчасно зданого на перевірку викладачу письмового завдання, що винесене на практичне заняття, або у вигляді домашнього завдання; проміжних контрольних робіт, які проводяться по завершенню вивчення певної теми дисципліни; виступу із доповіддю або рефератом за тематикою навчальної дисципліни; участь студента в обговорюванні питань на лекційних та семінарських заняттях.

Виконання практичних письмових завдань (проведення 7 методик дослідження вікових особливостей та аналіз отриманих результатів) оцінюється у 2 бали: 1 бал за коректне проведення та обробку результатів методики та 1 бал за якісний, аргументований аналіз отриманих даних та формулювання висновків.

За **виступ із доповіддю** студент може отримати 3 бали: 1 бал зараховується студенту за умови використання у доповіді матеріалу у недостатньому обсязі, слабо структурованого або аналогічного іншим студентським роботам (у тому числі у мережі Інтернет) та у разі неможливості відповісти на запитання аудиторії чи викладача на питання, що стосуються викладеного матеріалу; 2 бали – при викладанні матеріалу в достатньому обсязі, але недостатньо структурованого та послідовного, та у разі неповної відповіді на запитання аудиторії чи викладача на питання, що стосуються викладеного матеріалу; 3 бали – при використанні у доповіді матеріалу в достатньому обсязі, достатньо структурованого та послідовного, при використанні додаткових джерел, демонстрації ерудиції, схильності до наукового мислення та здібностей практичного фахівця при викладенні матеріалу та відповіді на питання аудиторії та викладача.

У разі бажання покращити поточну успішність та заробити бали, яких бракує, студент має можливість виступити із додатковою доповіддю або написати реферат з відповідного змістового модулю (за викладеною вище схемою оцінювання).

За **написання есе** з тематики курсу на вибір студентів може отримати 2 бали (1 бал – за формальний підхід до виконання завдання, недостатню аргументованість власної точки зору з проблеми, якій присвячено есе, при використанні матеріалу інших студентських робіт або мережі Інтернет; 2 бали - за повноту та аргументованість власної точки зору з проблеми, демонстрацію творчих здібностей та наукового мислення).

Проміжні контрольні роботи здійснюються після завершення певної теми дисципліни з метою оцінювання ступеню засвоєння та розуміння пройденого матеріалу студентами.

Результати поточного контролю позначаються на визначенні модульної та підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Модульний контроль проводиться протягом семестру і включає поточний контроль засвоєння навчального матеріалу на аудиторних заняттях, виконання обов'язкових завдань для самостійної роботи, передбачених навчальним планом і робочою програмою дисципліни, написання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота проводиться по завершенню вивчення відповідної частини теоретичного матеріалу навчального курсу. Модульна контрольна робота представляє собою письмову відповідь на 3 питання з тематики лекційного матеріалу, питань, винесених для самостійного вивчення, а також знань і вмінь, які відпрацьовувалися на семінарських і практичних заняттях у кожному змістовному модулі. За кожне з питань студент максимально може отримати 3 бали (за кожен модульну контрольну роботу максимально – 10 балів). Відсутність модульної контрольної роботи за змістовним модулем не дозволяє вважати його зарахованим і є причиною не допуску для отримання підсумкової оцінки та складання іспиту.

Семестровий підсумковий контроль є сумою отриманих студентом балів за виконані ним модульні контрольні роботи, завдання поточного контролю та оцінками на іспиті.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 3			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	3	0...15
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від

балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається із трьох запитань, таких як:

1. Предмет і завдання курсу..
2. Психологічне поняття віку і проблема періодизації психічного розвитку.
3. Відомо, що у психології користуються загальнонауковими методами і конкретно науковими методами. Назвіть методи кожної групи і як вони використовуються при дослідженні проблем з вікової психології.

Максимальна кількість балів за перше та друге запитання – 30 балів, за третє – 40.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- предмет вікової і педагогічної психології;
- методи вікової психології і педагогічної психології;
- проблема психологічного розвитку дитини;
- психологія дошкільного дитинства;
- молодший шкільний вік;
- психологія особистості підлітка;
- психологія особистісного розвитку в юнацькому віці;
- вік дорослості;
- поняття про учіння. Учбова діяльність учнів як одна з форм учіння;
- психологія навчання
- психологія виховання;
- психологія вихователя.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Знати предмет вікової психології, предмет педагогічної психології, класифікацію методів, загальне поняття про психічний розвиток та основні теорії психічного розвитку дитини. Виконати та захистити всі домашні завдання протягом семестру. Вміти самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Добре (75 - 89). Чітко знати предмет вікової психології, предмет педагогічної психології, класифікацію методів, загальне поняття про психічний розвиток та основні теорії психічного розвитку дитини. Виконати та захистити всі домашні завдання протягом семестру. Вміти самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. Показати вміння виконувати та захищати всі домашні завдання в обумовлений викладачем строк. Вміти самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічні дослідження. Уміння презентувати результати свого дослідження

Відмінно (90 - 100). Повно знати основний та додатковий матеріал. Знати усі теми. Уміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. Досконально знати усі плани. Вміти планувати дослідження. Безпомилково виконувати та захищати всі домашні завдання в обумовлений викладачем строк, з докладним обґрунтуванням своїх висновків.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Кочарян О.С., Долгополова О.В., Жидко М.Є. Психологія розвитку - навч. посібн. - Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2014. - 72с. khai.psyho@gmail.com
2. Кочарян О.С., Жидко М.Є., Абдурахманова І.В., Харченко С.Г. Методики психодіагностики у сімейному консультуванні - навч. посіб. - Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2010. khai.psyho@gmail.com
3. Жидко М.Є., Фаворова К.М., Долгополова О.В., Кузьміна С.В. Методики і техніки подружнього й сімейного консультування – навч. посіб. – Х. «ХАІ», 2018. khai.psyho@gmail.com

14. Рекомендована література

Базова:

1. Абрамова Г.С. Возрастная психология: учеб. для вузов / Г.С. Абрамова. – М.: Юрайт, 2010. – 811 с.
2. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія / В. М. Поліщук. – Суми, 2007. – 330 с.
3. Мухина В. С. Возрастная психология. Феноменология развития / В. С. Мухина. – М., 2007. – 640 с.
4. Обухова Л. Ф. Возрастная психология / Л. Ф. Обухова. - М., 2001. – 442 с.
5. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития / Г. Крайг, Д. Бокум. – 9-е изд. – СПб.: Питер, 2005. – 940 с.

6. Миллер С. Психология развития: методы исследования / С. Миллер. – СПб.: Питер, 2002. – 464 с.

7. Психология развития. Хрестоматия / Е.Ф. Рыбалко, Л.А. Головей, Т.В. Прохоренко. – СПб.: Питер, 2001. – 512 с.

Допоміжна:

1. Выготский Л. С. Детская психология / Л.С. Выготский // Собр. соч.: В 6 т. – Т. 4. Детская психология. – М.: Педагогика, 1984. – 432 с.

2. Лисина М.И. Проблемы онтогенеза общения / М.И. Лисина. – М.: Педагогика, 1986. – 144 с.

3. Мид М. Культура и мир детства / М. Мид. - М.: Наука, 1988. – 429 с.

4. Эльконин Д. Б. Психическое развитие в детских возрастах: Избранные труды / Д.Б. Эльконин. – М. – Воронеж. НПО "МОДЭК", 2001. – 417 с.

5. Эриксон Э.Г. Детство и общество / Э.Г. Эриксон; Пер. и науч. ред.: А.А. Алексеев. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб.: ИТД "Летний сад", 2000. – 415 с.

6. Кулагина И. Ю. Возрастная психология / И. Ю. Кулагина. – М. :УРАО, 1999. – 176 с.

7. Кон И. С. Психология ранней юности / И. С. Кон. – М.: Просвещение, 1989. – 254 с.

15. Інформаційні ресурси

4. Бібліотека Університету - http://library.khai.edu/library/page_lib.php

5. Електронна адреса кафедри психології khai.psyho@gmail.com

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/e-resources/>

7. Електронна бібліотека - <http://www.koob.ru/>